

Cybersäkerhet är ett brännande aktuellt ämne och de fakta och rapporter vi tagit del av under produktionens gång ger en skrämmande bild av hoten och brotten som dagligen drabbar både privatpersoner, företag och myndigheter. Butiker tvingas stänga när kassasystemet inte fungerar. Det går inte att swisha. Internetbedrägerier drabbar alla åldrar och barn och ungdomar är mycket utsatta. Anställda på företag vågar inte längre öppna mail som ser helt normala ut för att inte riskera få in virus i datorerna.

I den här filmen går vi igenom några varianter av de hot och brott som vi kan råka ut för och vilka det är som ligger bakom. Vi tar också reda på några enkla steg vi själva kan tänka på för att skydda oss, men också vad myndigheterna gör för att bygga upp cybersäkerheten.

00:00 Introduktion

03:00 DDoS attacker

04:30 Ransomware

05:06 Phising

06:36 Statliga aktörer

06:56 Kriminella organisationer

07:13 Ideologiska organisationer

FILMFAKTA

Ämnen: Information & Media/Internet och digitala medier

Ålder: Grundskola 6-9, Gymnasiet

Speltid: ca 10 min

Produktionsår: 2023

Språk: Svenska, svensk text

Ursprungsland: Sverige

Artikelnummer: 49023

Exekutiv producent: B&P Digital Media

Producent och regi: Marit Lundgren

LÄROPLANSMÅL LGR22 2023

Materialet berör flera skolämnen såsom teknik, so, no, matematik, svenska, estetiska ämnen samt områden som digital kompetens, presentationsteknik och källkritik.

Centralt innehåll från LGR22 matchar filmen.

Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.

Bakgrund

Idag lagras stora mängder information och data som bearbetas och kommuniceras med stöd av informationsteknik (IT). Vår vardag är full av digital kommunikation och med mycket information och vi har alla viktig information i mobilen, e-posten, plånboken, på sociala medier samt i molntjänster. Samtidigt är det en tydlig ökning av dataintrång, bedrägerier och spridning av skadliga koder. De som ligger bakom är enskilda individer men också organiserad brottslighet, terrorister och statsmakter. Vi måste alla bli mer medvetna om riskerna i på internet och kunskap om hur man kan skydda sig är mycket viktigt.

Barn och ungdomar spenderar en stor del av sin tid online: enligt studien Svenskarna och internet 2019 har 97% i åldersgruppen 11–13 tillgång till egen mobiltelefon, och 77% i åldersgruppen är ofta på sociala nätverk. Parallellt med alla möjligheter som kommer med den nya tekniken så är barn och ungdomar särskilt utsatta för övergrepp och datastöld. Unga är därför gruppen som har störst behov av kunskap om ett säkert användande av internet.

Men det gäller även äldre människor då de är ett lätt byte för den som vill kapa deras konton eller komma åt lösenord.

Varför bör man förstå vad cybersäkerhet är?

När vi pratar cybersäkerhet så är det viktigt att eleverna förstår vilka risker och hot som finns med den digitala tekniken. Men det är lika viktigt att också prata om de positiva möjligheter som kommer med tekniken.

Digitalisering är inte ett självändamål utan ett medel som kommer hjälpa oss att lösa en del av de globala utmaningarna. Eleverna ska få insikt i vikten av digitaliseringens roll och IT-säkerhetsfrågor inte minst för att själva kunna bidra till att skapa ett hållbart samhälle.

Med allt fler tjänster och data lagrad online är det viktigt att lära unga hur uppgifter på nätet kan spridas och hur de kan skapa bra lösenord för att skydda sina uppgifter. Då kan vi förbereda eleverna för ett säkrare vuxenliv.

Cybersäkerhet på elev nivå

Syfte: Att väcka intresse för ämnet och öka deras kunskaper om cybersäkerhet.

Mål: Att få eleverna att dela med sig hur de använder nätet och vad de upplever som bra och dåligt. Att de lär sig vilka risker som finns på nätet och hur de kan skydda sina uppgifter online.

Cybersäkerhet på samhällsnivå

Syfte: Att lyfta cybersäkerhetsfrågan på samhällsnivå.

Mål: Att eleverna förstår vikten av cybersäkerhet för att vårt samhälle ska fortsätta fungera i en digitaliserad värld.

HANDBLEDNING

Vad kan du själv göra om du vill begränsa mängden data som du delar på nätet?

– Tänk kritiskt och fundera en extra gång innan du lägger upp någonting på nätet eller delar bilder med andra.

– Kolla inställningarna i dina appar. Behöver appen verkligen ha tillgång till kameran, mikrofonen, gps för att fungera? Om inte, ta bort behörigheten.

– Använd en sökmotor som inte sparar dina sökningar.

– Acceptera inte alla cookies när du besöker en webbsida utan välj ut i cookiefönstret att bara nödvändiga cookies ska tillåtas.

– Håll operativsystemet på mobilen och datorn uppdaterat då äldre system oftast inte kan upptäcka skadlig kod.

Läs mer på nätet:

MSB Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/informationssakerhet-cybersakerhet-och-sakra-kommunikationer/nationellt-center-for-cybersakerhet/>

NCSC Nationellt Cybersäkerhetscenter

<https://www.ncsc.se/>

Samsung - skydda din telefon

<https://www.samsung.com/se/support/mobile-devices/how-to-protect-your-galaxy-device-from-malware/>

Iphone - skydda din telefon

<https://support.apple.com/sv-se/guide/personal-safety/ips2aad835e1/web>

Ordlista till filmen

Förklara begreppen i ordlistan med eleverna före eller efter filmen.

Överbelastningsattack DDoS-attack

Cyberhot

Ransomware

Phising – Nätfiske

Hacktivister

Statliga aktörer

Ideologiska personer eller organisationer

Diskutera gemensamt era förklaringar samt skriv upp det ni kommer fram till på klassrummets whiteboard/digitala verktyg, för att gå igenom igen efter filmen.